

Evrenin ‘büyük resmi’

Murat Morova'nın "Cosmic Latte" sergisi, 1 Şubat-16 Mart tarihleri arasında Galeri Nev İstanbul'da görülebilir. Eserlerin coğrafya, bellek ve zamana dair çok katmanlı oluşu sanatçının evren ile ilişkisini özetliyor. Sanatçı soyut biçim-somut anlam ilişkisini semboller ve kaligrafiyle ele alıyor.

İLKER CİHAN BİNER
ilkerbiner@gmail.com

Murat Morova'nın eserlerine ilk baktığımızda "Orada neler oluyor?" diyebiliriz. Çalışmalarda figürler, mekân tasvirleri yapıtların yüzeyine yayılırken hâlâ bir sır perdesi var gibi. O halde şu soruyu sorabiliriz: Galeri Nev'de gerçekleşen Murat Morova'nın "Cosmic Latte" sergisi isminden de anlaşılacağı üzere esrareniz meselelerle mi uğraşılıyor?

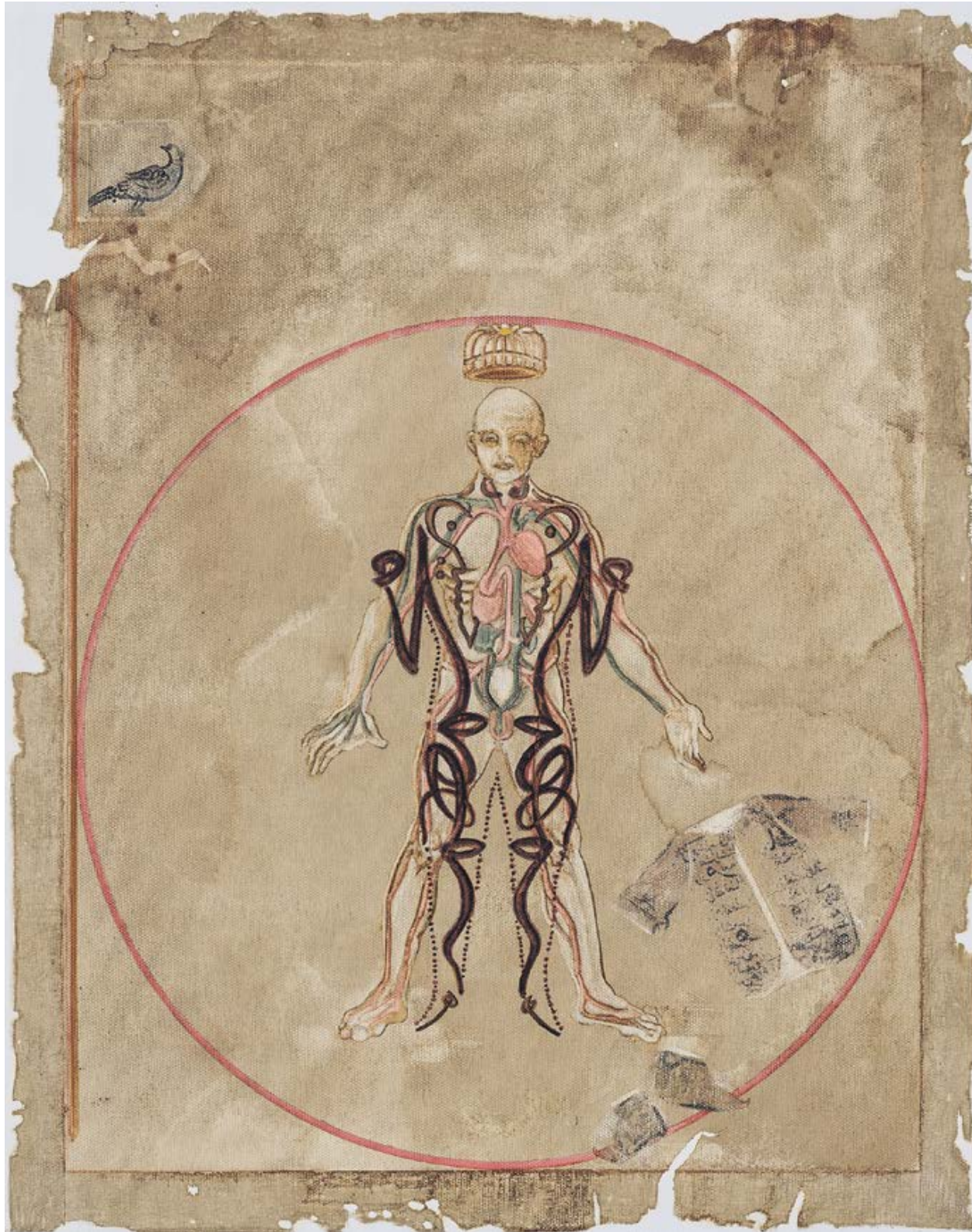
Sanatçı yaşadığımız evreni biçimlendirip insan, doğa, bilim gibi yaşamı anlamlandıran mevzulara odaklanıyor. Zaman, mekân, bedeni cisimleştirerek sıkışmış, dar alanda bırakılmış temaları görünür kılıyor. Bu bağlamda baktığımızda gizemlilikten çok aktüel olanın ya da güncelin kendisine odaklanıyor.

Bir durumun altını çizmekte fayda var: Sadece mevcut sergide değil, sanatçı kendi etik ufkunu Doğu-Batı temsillerini yarararak oluşturuyor. 'Araf-ta' bir perspektif inşa eden sanatçının hafıza gibi konuları işlerken her daim günümüze de göz kırıyor. Bunları yaparken Morova'nın inşa ettiği kendine has bakışın arkeolojik olduğunu da eklememiz gerekiyor. Eserlerine jeopolitik vurgular hâkim oluyor. Kültürel hiyerarşi eserlerde ters-yüz edilip yerini sanatçının kendi tekil üretimlerine bırakıyor. "Abdal" gibi çalışmalarda kendilik algısı, beden izleriyle birlikte coğrafi etkiler yoğun izler taşıyor.

"Cosmic Latte" sergisinin ismine geldiğimizde evrene dair bir araştırmaya dayandığını görüyoruz. 2002 yılında Johns Hopkins, Astronomist Karl Grazebrook ve Ivan Baldry çalışmaları sonucunda İtalyanca 'süt' anlamına gelen bulgulara ulaşılır. Evrenin ortalama renginin 'latte' olduğu anlaşılıyor.¹

Murat Morova'nın bu bilgiyi ele aldığını fark ettiğimizde serginin bütününe dair bir fikir elde edebiliriz. Eserlere dair "Orada neler oluyor?" sorusu evren ve estetik ilişkisi üst başlığında yanıtlanmaya hazır hale geliyor.

"Untitled" ya da "Adsız" olan eserlerde ilk olarak "Cosmic Latte" olgusu imkân dahilinde eserlerde vuku buluyor. Örneğin; insan bedeninin fizyolojik durumu resmediliyor. Figür, Leonardo Da Vinci eserini andırırca detaylara iniyor. Morova'nın esasında Antik Mısırlı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü biçimlerin mevcudiyeti belirli bir ufuk dâhilinde biçimleniyor. Bakış ihtimaline kapı açan resimler görme estetiğiyle



Murat Morova, "İsimsiz", tuval üzerine suluboya, 50x40cm, 2018

ilişkili olarak optik organizasyonlar olarak yüzeye çıkıyor.

Diğer taraftan tüm eserlerde ortak bir

sey göze çarpıyor: "Cosmic Latte" yani evrenin ortalama rengi bütün çalışmaların uzamına yayılıyor. İçerisi-dışarı

çatışması yerini rengin uzamsallaştıran enerjisine bırakıyor. Piktürel olgu olarak renk görünür biçimde eserlere da-

ğılıyor. Bir çalışmada gezegenler, uzay boşluğu, figür ilişkisi göze çarparken diğer eserde Orta Doğu coğrafyasındaki mimari yıkıntı resmediliyor. Uzama yayılan 'latte' teması eserlerdeki mikro ile makro evrenler arasında yolak dediğimiz geçit haline geliyor.

Optik organizasyondan bahsetmişken iki resimdeki simgesel biçimlere değinebiliriz. Murat Morova, İslamî estetik anlayışını farklı kullanan bir ressam olma özelliğini taşıyor. Yani mimetik algıyla oluşturulmuş biçimleri yapı bozuma uğrattıp onları esneterek daha demokratik bakış açısıyla işliyor.

Sergide kuru kafa formunun karşısında duran İslami sembollerle işlenmiş çatışmalı eserine Morova'nın perspektifinin dışavurumlarından biri diyebiliriz. Görsel ifadenin içsel gerilimi başka biçimlerle de ele alınıyor. Etrafı yılan figürleriyle çevrilmiş beden imgesinin üzerinde kaligrafik formlar görüyoruz. Mikro coğrafya ve beden ilişkisinin işaret edildiği eser tahakküm mekanizmasını işliyor. "Cosmic Latte" her ne kadar kapsayıcı başlık olarak dursa da bu çalışmada görüleceği üzere politik konulara cesurca dalış yapıyor.

Hatta özellikle Orta Doğu coğrafyasının sosyolojik durumlarına odaklanarak kaligrafik formların göze çarptığı çalışmaların 'evrensel' düzeyde insan fikrine mesafe ile yaklaştığı iddiasını dahi ortaya atabiliriz. Nitekim eserlerde beliren mikro coğrafya fikri batımerkezci insan düşüncesine karşı konuşuluyor.

Başta "Orada neler oluyor?" sorusuna yeniden döndüğümüzde bir sanatçının evren ile kurduğu ilişkinin katmanlarıyla yüzleşiyoruz. Çok boyutlu spesifik sahalara, kaligrafik biçimlere, hayvan figürleri, beden algısı gibi temalar dramaturjiyi andıran şekillerde karşımıza çıkıyor. Tiyatro sahnesindeki olay örgülerini andıran "Cosmic Latte" hem Morova'nın deneyimini görme hem de seyircinin kendi çağrışımlarını oluşturabilme açısından özel bir yerde duruyor. Öyle ki; konular bağlamında sanatçı bakış açısını (her ne kadar bazı resimler gerilim taşısa da) izleyicinin de fikir katabileceği, diyaloglar oluşturabilecek yerden konumlandırıyor. Son olarak Murat Morova'nın görsel düzenlemeler oluşturma açısından yaşayan en önemli ressamlardan biri olduğunu vurgulamak gerekir. Bu açıdan "Cosmic Latte" sergisi derinlemesine konuşulmayı bekliyor.

1- Genel olarak bej-beyaz rengi denilebilir. Öte yandan sarı ve beyaza yakın olarak renkler de var. Bulgular için: <https://www.kozmikanafor.com/evrenin-rengi-kozmik-latte/>